

**SANATÇI ADAYI ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLARI OLAN
AİLELERİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR ÜZERİNE BİR
ARAŞTIRMA**

**A Research Towards The Problems That Encountered By
Families Who Have Performer Candidate Gifted Children**

DOI NO: 10.5578/amrj.67082

Fakı Can YÜRÜK¹

Özet

Ülkemizde mesleki müzik eğitimi veren kurumlar çeşitli yaş gruplarında öğrenci kabul eder. Konservatuvar eğitimi ortaokuldan itibaren hatta yarı zamanlı olarak ilkokul yaşlarından itibaren öğrenci kabul etmesi ile farklı bir konumdadır. Özellikle çalgı eğitiminin çok küçük yaşlarda başlaması geleneği kurumsallaşmış konservatuvarlarda ve dünyanın her yerinde kabul edilmiş bir görüştür. Hemen her öğrencinin yetenekli olarak kabul gördüğü bu okullarda üstün yetenekli ve farklı öğrenen çocuk ve gençlere de sık sık rastlanır. Bununla birlikte; okul, veli ve öğrenci profesyonel müzik eğitimi süreci içerisinde birçok sorunla karşılaşmaktadır. Bu sorunların çözümüne yönelik ise tutarlı bir politikanın hayata geçirilememiş olması özellikle ailelerin bazı sorunlar yaşamalarına neden olabilmektedir. Ayrıca Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren başlayan, 1948’li yıllarda kurumsallaşan üstün yetenekli sanatçı adaylarına verilen destekler son 30 yılda kesintiye uğramıştır.

Bu araştırmada ‘Sanatçı adayı üstün yetenekli çocukları olan ailelerin karşılaştığı sorunlara yönelik düşünceleri nedir?’ sorusuna cevap aranmış, örnek bir aile üzerinde durulmuştur. Mevcut sorunlar ailenin tecrübeleri doğrultusunda betimlenmeye çalışılmış örnek olay olarak nitelendirilebilecek çalışmada yapılandırılmış görüşme ile elde edilen veriler, içerik analizi tekniği ile işlenerek bulgulara ulaşılmıştır. Çalışmanın konu özelinde özgün olduğu, bu tür çocukları olan ailelerin sosyal desteğe duydukları ihtiyaçların tespitinde önemli veriler sunacağı ve alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca sorunların çözülmesinde de ailenin yaşamış oldukları doğrultusunda üstün yetenekli ailelere de yol göstereceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yetenek, Üstün Yetenek, Sanatçı.

---

¹ Öğr. Grv., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Devlet Konservatuvarı, fakicanyuruk@aku.edu.tr

Abstract

The institutes which give professional music education in our country accept students from different age groups. Conservatory education is in a different position in that it accepts students from middle school or even half-time schooling from elementary school. The tradition of starting the instrument education in early ages is an approved remark in institutionalized conservatories and all over the world. In those schools, in which most students are accepted as talented, gifted students who learn different can also commonly be seen. Furthermore; school, parent and student encounter lots of problems during the professional music education process. It is thought that no consistent policy can be accomplished towards those problems' solutions and especially the families are left helpless. The support given to the gifted performer candidates, which started from the establishment of the Republic and became institutionalized in 1948, has been interrupted in the last 30 years.

In the study in which 'What are the thoughts of the families, who have gifted children, towards the problems they encountered?' question is searched for answer, it will be dwelled on a sample family and the problems will be represented towards family's experiences. In the phenomenology grounded study data collected by interviewing was analysed with reference to qualitative analysis techniques. It is thought that the study is unique specific to the subject, to determining the expectations of family from government, it will contribute to the field and it will give new and different thoughts for analysing the problems.

Keywords: Talent, Superior Ability, Performer.

Konservatuvarlar ve Üstün Yetenekliler

Ülkemizde mesleki müzik eğitimi veren kurumların sayısı son yıllarda hızla artmıştır. Örneğin 2018 yılı itibariyle konservatuvar sayısı 47'dir. Tam zamanlı olarak ortaokul birinci sınıftan yarı zamanlı olarak ise ilkokul birinci sınıftan itibaren öğrenci kabul eden konservatuvarların ülkemiz mesleki müzik eğitimi veren kurumlar arasında ayrı bir yeri ve önemi vardır. Eğitim, icra, besteleme ve araştırma boyutlarında müziği meslek olarak seçen bireylerin yerleştiği ve istihdam olanağı verdiği bu okulların; sosyal, kültürel, ekonomik, toplumsal birçok işlevi vardır. Toplumun kültürel değişim ve gelişimine katkılarının olduğu görüşü ise yaygın olarak kabul görür.

Bu okulların eğitim öğretim sürecindeki, bir diğer deyişle eğitim sistemindeki en önemli öğeleri hiç kuşkusuz; öğrenci, veli, okul ve öğretmendir.

Konservatuvar öğrencisi ciddi ve titiz bir yetenek testinden geçer ve öğrenci olarak kabul edilir. Öğrenciler arasında üstün yeteneklilere de sık sık rastlanır.

Sistem işte bu noktada bazı sıkıntılar yaşamaya başlar. Farklı olan ve öğrenen bireylerin eğitim gördüğü bu okullarda üstün yetenekli öğrencilerle karşılaşıldığında her zaman ve her yerde aynı verim alınmamaktadır.

Burada karşılaşılan sorunlar arasında en büyük etkenin veli, öğretmen, öğrenci, okul, sosyal çevre ve sosyal devletin yapması gerekenler veya üzerine düşen görevlerin neler olduğu konusunda yeterli çalışma yapılmamış olması bulunmaktadır.

80 milyonluk bir ülkede elbette farklı öğrenen, deha ve üstün yetenekli birçok birey olacaktır. Bu bireylerin heba olup gitmeden yetiştirilmeleri ve ülkenin yetiştirdiği değerler arasında yerlerini almaları gerekmektedir. Yetenekli çocukların kaybolup gitmesi ve kültürel alanda verecekleri hizmetin alınmaması büyük bir sorun olarak görülmelidir.

Başarılı bir süreç için birçok faktörün aynı felsefe içerisinde davranması, bir bütün olması gerekmektedir.

Müzik pedagogu Lavignac'ın yetenek üzerine düşünceleri dikkat çekicidir. Lavignac'a göre çocuğun musiki muhiti önemlidir. "Çocuğun müstakbel inkişafında tesiri bulunması dolayısı ile mühim olarak bizi meşgul edecek bir şey varsa, o da çocuğun ilk seneler zarfındaki muhiti, teneffüs ettiği hava ve etrafında daimi suretle bulunanların musiki dereceleridir" (1939: 12)

Lavignac üstün yeteneklileri, dâhileri prodij olarak adlandırmıştır. Ona göre üstün yeteneklilerin kaybolma riski de vardır. Bu nedenle keşfedildikleri andan itibaren üzerlerine titizlikle eğilmek ve çalıştırılmaları konusunda özenli bir sürece tabi tutulmaları önemlidir.

Büyük üstatlardan birçoğunun çocukluklarında prodij (dahi) olduklarını belirtir. Fakat bu üstatların sayısının, müzik ile uğraşan, her sene takdir edilmiş ve sonra ümitleri boşa çıkarmış çocuklar kütesine nazaran, pek az olduğunu vurgular. Müzik yeteneğinin çocuklarda çok erken yaşlarda başladığını söyler. Fakat ergenlik dönemine ulaştıklarında (erkek çocuklarda on beş ile yirmi yaş, kız çocuklarda on dört ile on yedi yaş arası) bu yeteneğin bir buhran geçirdiğini, hafiflediğini ve bir daha uyanmamak üzere uyduğunu

anlatır. Ancak bu çıkılması güç devreyi geçirebilenlerin büyük sanatçı olabildiklerini, bunların da pek az olduğunu dile getirir. (Lavignac, 1939: 20).

Ayrıca, “Hakiki profesörün karakteristik alameti kendisini talebesine sevdirmesini bilmesidir. Çünkü bu suretle derslerine ait bütün şeyleri de onlara aynı zamanda sevdirmiş olur. Ders saati bir sevinç saati olmalıdır. Çocuğun, profesörü sevinçli bir sabırsızlıkla beklediği görülecek olursa bu kendisine iyi bir öğretmen bulunduğuna delildir” sözleriyle öğretmenin önemine de değinir (Lavignac, 1939: 51).

Lavignac; ebeveynin de profesöre karşı vazifeleri olduğuna inanır. Ailenin derse katılması, çocuğun ders tekrarlarını yaptırması önemlidir. Bunda öğretmenin izin vermesine dikkat edilmelidir. Ebeveynler ders ve süreci hakkında özellikle çocuğun yanında fikir beyan etmemelidirler (1939: 55-56).

Lavignac’a göre keman çalınması en zor sazlardan biridir. Altı ile sekiz yaş arası en ideal başlama yaşıdır (1939: 121).

Lavignac’ın düşünceleri sistem içerisindeki tüm paydaşları ilgilendirmektedir.

Say’da benzer örnekler verir. Ona göre yeteneğin birçok anlamı ve tanımı vardır. “Yetenek, tutkuya dönüşmüş sevginin, kural ve korku tanımayan ürünüdür” “Özgür olma” ya yönelmektir (2001: 55). Say’a göre “sahip çıkılmayan, yetenek olgusu ise ciddi bir sorundur. Yetenekli kişi için de, toplum için de” (2001: 56).

Williams öğretme’nin bir bilim değil sanat olduğunu öğrenmemiz gerektiğini söyler. Ona göre bu işi yapan öğretmenin rolü ise potansiyelimizi ortaya çıkarmada bize yardım eden kişidir (1998: 43).

Fazıl Say’ın konu özelinde fikri önemlidir. “Hocalarımın üçüyle de usta çırak ilişkisi içinde çalıştım” (2001: 27). Der ve ekler “Olabilecek en iyi pedagoğa, en tatlı insanla başladım piyanoya. Dört yaşındaki bir çocuğa müziği sevdirmek, müziği bir oyun gibi göstermek, fazla çalıştırarak müzikten soğutmamak, ama aynı zamanda hızlı ve tutarlı bir çizgi tutturmak, neresinden bakarsanız bakın büyük hünerdir” (2001: 26-27).

“Romen besteci-kemancı George Enescu’yu beş yaşında bir harika çocukken büyük bir keman öğretmenine götürdüler. Maestro, alçak gönüllülük göstererek “Pekala, küçük adam, dedi” sanırım bana

neler yapabileceğini göstereceksin.” Öfkesi burnunda küçük oğlan “Önce siz gösterin, öyle” diye yanıtını yapıştırdı. Yumurcak Enescu, öğretmenin keman performansı ile müzik yargısına güvenebileceğine emin olmadan nuh dedi peygamber demedi” (Kaufmann, 2000: 249).

Yaşanmış bir hikâyeden çıkarılacak sonuç oldukça basittir. Öğrencinin öğretmenine inanması lazımdır. Ülkemiz konservatuvarlarındaki eğitimcilerin, sanatçı adayları bireylerin içlerindeki potansiyelleri ortaya çıkarmada yeterli olduğu düşünülmeyle beraber üstün yetenekli bireylere karşı nasıl bir tutum ve davranış sergileyecekleri hususunda sürekli iletişim ve bilgi, tecrübe alışverişlerinde olunmasının yararı vardır.

Dünyaca ünlü keman sanatçısı Yehudi Menuhin “Çocuklarımla Müzik Yeteneği Olsaydı” adlı yazısında öğretmenin önemi üzerinde durur, okulun ise yeterli olmadığını şu sözlerle dile getirir. “Çocuğumun yeteneği ve müzikçi olmak isteği benim karşı çıkılmalarını yenersen, o zaman babamın bana yaptığını yapardım. Ona dünyanın en iyi öğretmenlerini tutar, kafasını karıştıracak uğraşlardan uzaklaştırır ve genel kültürünü özel bir öğretmen aracılığıyla tamamlardım” (Say, 2005: 34).

Farklı öğrenenlere karşı nasıl tutum ve davranışlar gerekir önemsenmelidir. “Öğrenme hızının normal öğrencilere oranla hızlı bir gelişim göstermesi durumu da son derece zor ve dikkate alınması gereken bir durumdur” (Türkmen, 2016: 134).

Ülkemizde üstün yetenekli çocukların ailelerine yönelik hizmet veren ve onlara yol gösteren kurumlar oldukça azdır. Sanatçı adayları çocuğu ile birlikte yaşamayı ve onların gelişimlerine katkıda bulunmayı el yordamı ile sürdürmektedirler. Bu alanda hizmet veren rehberleri de yoktur. Rol modellerinin tecrübe ve birikimleri ise sözlü anlatımdan öteye geçmemektedir. Aile; sosyal çevre ve ekonomik baskılarla da mücadele yöntemlerini kendi kendilerine geliştirmektedirler. Kurumsal destek için başvuracakları bir merkez de henüz bulunmamaktadır.

Say kendinden örnek verir. “Doğrusu yurt dışına gitmek istiyordum, ama kendimi tanıtmak için, sanatımı dinletmek, sanatımı kabul ettirmek için! Bu amaca ulaşmanın tek yolu olduğu söyleniyordu: Yurt dışı öğrenim için burs bulmak... Türk devleti “sanat eğitimi” için burs vermiyordu. Peki, nasıl olacaktı? İşin bu tarafını pek düşünmüyordum. Yumurta kapıya geldiği zaman bile kaygılanmadım. Konservatuvarı bitirmeme birkaç ay kala, yaşamımı

yeni bir yörüngeye oturtacak beklenmedik bir olayla karşılaştım. Ünlü Alman besteci Aribert Reimann ve piyanist David Levine, yetenekli gençleri keşfetmek göreviyle Ankara'ya gelmişler. Güney Amerika'yı, Uzakdoğu ve bazı Ortadoğu ülkelerini tarayarak sürdürüyorlarmış keşfi. Meselenin bu yönünü tabii ki bilmiyordum" (2001: 35).

Say gibi kaç öğrenci yurt dışı hayali kurmakta? Kaçının bu hayali gerçekleşmekte? Yetenek arayanalar Anadolu'nun kaç iline gidebildiler? Bu imkânlardan kaç öğrencimiz faydalanabildi?

Say'ın örnek alınacak bir ailesi baba modeli var. Mithat Fenmen, Kamuran Gündemir ve David Levine gibi çok önemli üç eğitimci ile çalışma imkânı elde etmiş. Keşfedilmiş. Peki, tüm bu süreçleri ülkemizde kaç öğrenci başarı ile geçebiliyor?

Cumhuriyet'in kurulduğu ilk yıllarda sanata, kültüre ve müziğe değer verildi. Müzik öğrenimi için Avrupa'ya yetenekli gençler gönderildi (Yalman, 2017: 281). 1948 yılında ise "Harika Çocuk Yasası" kabul edildi. İdil Biret, Suna Kan'la başlayan Oya Ünler'le devam eden ve en son Emrecaan Yavuz'la son bulduğu bilinen resmi gönderimler maalesef son 30 yılda kesintiye uğradı

Say haklı olarak sormakta: "Son yıllarda, hatta son on beş yılda, yurtdışı öğrenimi için devletin bir müzikçiye burs verdiğini ben duymadım. Ya siz?" (2001: 115).

Çalışmada Amaç, Önem ve Yöntem

Tüm açıklamalar ışığında; bu çalışmada; sanatçı adayı üstün yetenekli çocukları olan ailelerin karşılaştığı sorunların tespitine yönelik düşüncelerinin ne olduğunun öğrenilmesi amacıyla yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmıştır. Görüşmeden elde edilen veriler içerik analizi yoluyla irdelenmiş ve bulgulardan sonuçlara gidilmiştir.

Araştırmanın konu itibarıyla özgün olduğu, ailenin özellikle kurumsal destek açısından beklentilerinin belirlenmesinin önemli olduğu ve alana katkı sağlayacağı, sorunların çözümlenmesinde yeni ve farklı fikirler vereceği düşünülmektedir.

Araştırma bilinçli örnekleme yoluyla seçilen ve araştırmaya gönüllü olarak katılan sanatçı adayı keman öğrencisi Neva Bildik'in anne ve babası ile gerçekleştirilmiş, gönüllü olarak katıldıkları araştırmada görüşme sorularına titizlikle cevap vermişlerdir.

Çalışmada;

Çocuğun özellikleri nedir?

Çocuğun ve ailenin sanat eğitimi başlangıcında yaşadıkları nelerdir?

Çocuğun ve ailenin sanat eğitimi sürecinde yaşadıkları nelerdir?

Çocuğun eğitim sürecine etki eden etmenler nelerdir?

Ailenin devletten beklentileri nelerdir? Sorularına yanıt aranmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Neva Bildik Özgeçmişini konusunda şunlar anlatılmıştır:

“31.07.2009 Tarihinde doğdu. Keman eğitimine 4,5 yaşında Afyon ÇAKA’da başladı ve iki yıl burada eğitim aldı. 2016 Yılında Bilkent Keman Günleri açılış programında sahne aldı. Burada Cihat Aşkın’ın ustalık sınıfına katıldı. Daha sonra Mersin Üniversitesi Devlet Konservatuarı özel yetenek sınavını kazanarak Lily Tchumburidze’nin yarı zamanlı öğrencisi olmaya hak kazandı ve halen eğitimini sürdürmektedir. 27 Mart 2018 tarihinde İzmir Devlet Senfoni Orkestrası’nın açtığı solist seçim sınavını kazanarak 20 Nisan 2018’de solist kemancı olarak sahne almıştır. Ayrıca 27 Nisan-1 Mayıs 2018 tarihleri arasında Slovakya’da düzenlenen 22nd International Competition of Bohdan Warchal in playing the bow string instruments yarışmasında ülkemizi temsil ederek 1. Kategoride 2. lik ödülüne layık görülmüştür”

Neva Bildik Ailesi ile Yapılan Görüşme

Çocuğunuz diğer sanat alanlarından (resim, tiyatro, drama vb) hangilerine ilgi duymaktadır?

“Halk oyunları ve edebiyat”

Yeteneğini ilk ne zaman ve nasıl fark ettiniz?

“1 yaş civarında. Dinlediği şarkıları doğru bir biçimde söyleyebilmesi ve 3 yaşında kendince besteler yapmaya çalışması bize müzik alanında kabiliyeti olduğunu düşündürdü.”

Müzikte hangi alanlardaki (belleği, ritim kabiliyeti, ezgiyi yeniden tanınması, ilgisi, sesleri algılaması vb) yeteneği fark ettiniz?

“Bellek, ritim kabiliyeti, ezgiye uygun bir biçimde dans etmesi, müzik dinleme konusundaki ilgisi ve ezgiyi yeniden tanınması fark etmemize neden oldu.”

İlk eğitimine nasıl ve ne zaman başladı

“Evde albümlerini dinlediğimiz bir arp sanatçısından etkilenerek arp çalmak istediğini ifade ediyordu. Daha sonra kreşteki müzik öğretmeninin keman çalmasından etkilenerek keman çalmak istediğini belirtmiştir. Bir tesadüf sonucu Afyonkarahisar’da CAKA’nın faaliyet gösterdiğini öğrendik ve eğitmenlerle görüşтік onların kabul etmesi üzerine ilk eğitimine 4.5 yaşta Afyon CAKA ’da başladı. Keman eğitimi ile birlikte Afyon Kocatepe Üniversitesi minikler korosunda iki yıl korist olarak yer aldı. Bir yıl boyunca ise AKSAM Türk Dünyası Çocuk korosuna devam etti”

Burada ailelerin çocuklarındaki yetenekleri fark edebilmelerine yönelik gerekli dikkatin gösterilmesi ve yeteneklerini gözlerinde büyütmeden ama küçümsemekten doğru bir tespit yapabilmelerinin önemi ortaya çıkmaktadır. Araştırmanın konusu olan ailenin çocuğun eğilimlerine göre hareket etmesi yeteneğinin geliştirilmesi ve ortaya çıkarak belirginleşmesinde önemli bir rol oynamış gözükmektedir.

Hedefleriniz ve planlamalarınız nasıl değişti?

“Aile olarak çocuğumuzun yeteneğinin ne boyutta olduğu ve neler yapacağı konusunda bir kestirmede bulunmamız müzisyen olmadığımız için söz konusu değildi. Dolayısıyla bu konuda keman öğretmenlerinin önerileri ve yönlendirmelerini son derece ciddiye aldık ve Türkiye’deki erken müzik eğitimi konusunda araştırmalar yapmaya başladık. 2016 yılındaki keman alanındaki dünyaca ünlü pedagogların katıldığı 2. Bilkent Keman Günleri’ne katılmaya karar verdik. Orada Neva’nın profesyonel olarak keman eğitimine devam etmesi gerektiği yolundaki uzman görüşleri kesin karar vermemizi sağladı. Özellikle çocuğumuzun kemancılarla birlikte olmaktan duyduğu mutluluk ve ısrarla konservatuarda eğitim görmek istediğini belirtmesi aslında başka bir yol da bırakmadı bizim için. Bir sürü farklı süreç ve sıkıntılardan sonra Nevâ Mersin Üniversitesi’nde Lily Tchumburidze’nin

öğrencisi olarak özel yetenek sınavıyla yarı zamanlı öğrenci olmaya hak kazandı.”

Burada ailenin çocuğun yeteneklerini işlemek ve daha iyi bir eğitim aldırabilmek konusunda gösterdiği titizlik ve çocuğun eğilimlerini karşılamak çabası önemli bir etken olarak görülmektedir. Keman öğretmenlerinin yönlendirmelerini dikkate almaları ve bir sonraki aşamaya yönlendirilen çocuğun yeteneklerini işleyecek pedagoğlara buldukları şehirde ulaşamamaları ve bu nedenle yer değiştirmek zorunda kalmaları yaşadıkları zorlukların başında gelmektedir.

Süreçte (eğitim, konser, resital, yarışma vb) neler yaşandı?

“Yeni bir şehir, yeni bir ev yeni bir ilkokul anne-babanın tayin süreci çocuğun arkadaşlarından ayrılmasının yanı sıra konservatuar eğitiminin ilk yılında çalışma disiplini konusunda bazı zorluklar yaşadık. Küçük yaşta belli alışkanlıkların kazandırılmasının önemine ek olarak bu alışkanlıkların kazandırılması için bazen 24 saatlik bir çaba, araştırma ve düşünme süreci gerekebiliyor. Özellikle de kemanın zor bir enstrüman olması sağ el, sol el, tutuş gibi birbiriyle eşgüdüm halindeki süreçleri içermesi ve bizim bu konuda bilgisiz olmamız bizi endişelere sevk etti. Lily Tchumburidze'nin bu konudaki rehberliği sayesinde bu sorunu büyük oranda aştığımızı düşünüyorum”.

“Mersin Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nda periyodik olarak gerçekleşen konser ve dinletilerde öğrencilerin sahne tecrübesi kazanması sağlanıyor. 1,5 yıllık yarı zamanlı eğitim süreci içerisinde Nevâ'nın ilerlemesine bağlı olarak konser programları belirlendi. Bu yıl tecrübe kazanması amacıyla İzmir Devlet Senfoni Orkestrası'nın açtığı solist seçim sınavına katılan ve kazanan Nevâ 20 Nisan 2018'de solist olarak sahneye çıktı. Daha sonra Uluslararası 22. Bohdan Warchal Yaylı çalgılar yarışmasında 2. oldu. Yarışmaya kendisinden yaşça büyük ve yarışma tecrübesi olan katılımcıların arasında ilk yarışmasında derece elde etmesi gerçekten beklediğimiz bir sonuç değildi.

Yarışmanın en güzel yanı Avrupa'nın farklı ülkelerinden insanlarla tanışmak ve onlardaki müzik eğitiminin nasıl olduğunu görmek oldu.”

Ailenin bu noktada araştırmalarının ve çabuk harekete geçmelerinin daha büyük sorunların yaşanmasına engel olduğu ve süreci daha kolay atlatmalarını sağladığı anlaşılmaktadır.

Desteklemenizin amacı neydi?

“Eğitimci birer anne-baba olarak çocukların ancak potansiyellerini ortaya koyduklarında mutlu, sağlıklı ve insanlığa faydalı olabileceğine inandığımızdan çocuğumuzun kendini gerçekleştirme sürecini hangi alanda olursa olsun desteklemeyi düşünüyorduk.”

Okul ve eğitimci seçme sürecinde neler yaşadınız?

“Masterclass için başvurduğumuz Bilkent Keman Günlerinde Bilkent Üniversitesi Keman Pedagogu Muhammed Jan Turdiev'in dikkatini çeken Nevâ 1 ay Afyonkarahisar'dan her hafta sonu Ankara'ya giderek ders aldı. Muhammed Jan Turdiev'in Bilkent'ten ayrılması üzerine 1 ay boyunca da Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuarından Reyhan Yücel Başaran'dan ders aldı. Daha sonra Bilkent Keman günlerinde kendisi ve rencileriyle tanıştığımız Lily Tchumburidze ile iletişim kurarak Neva'yı renci olarak alıp alamayacağımızı sorduk. Kendisi bizi Mersin'e davet etti. Nevâ zel yetenek sınavını geçerek yarı zamanlı renci olarak kabul edildi.”

Harika ocuk Kanunu (7 Temmuz 1948) hakkında bilginiz var mı?

“Evet var.”

Bu yasa tekrar aktif olsun ister misiniz?

“Evet isteriz”

Çocuğunuz için yurt dışı eğitimin önemi sizce nedir?

“şu durumda olmazsa olmaz bir derecede önemli olduğunu düşünüyorum.”

ocuğunuzla birlikte yurt dışı eğitimi için gitmek ister misiniz?

“Evet”

Çocuğunuzun aldığı eğitimi destekleyici ortamların (sanat, sosyal, bilimsel, teknik) olduğunu düşünüyor musunuz?

“Konser, gezi, kitap fuarları, spor faaliyetlerini kendi imkânlarımızla planlayıp gerçekleştirmekteyiz.”

Çocuğunuzun başarısında neler etkili oldu?

“Doğru insanlarla tanışmak, destekleyici sosyal çevre her gün düzenli çalışma ve en önemlisi tecrübeli bir pedagoğla çalışma.”

Çocuğunuzun çalışma saatleri hakkında bilgi verebilir misiniz?

“Çalışma saatleri ve süresi çalışılacak eser ve parçalara göre değişkenlik göstermekle birlikte ortalama 2 saattir. Hafta sonları bu süre uzayabilmektedir.”

Enstrüman ve diğer ekipmanları bulmada (tel vb) sorunlar yaşamakta mısınız?

“Maalesef özellikle iyi enstrüman bulma konusu ülkemizde sıkıntı. Diğer ekipmanların Euro ile satılması maddi anlamda külfet getiriyor.”

Burada yine bir soruna değindikleri görülmektedir. Özellikle doğru pedagoğlarla çalışması gereği bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Bu sorunu maddi sorunlar takip etmekte, enstrüman ve diğer ekipmanların sağlanması konusunda da sıkıntı yaşadıkları anlaşılmaktadır.

Çocuğunuzun akranlarına göre keman eğitimindeki gelişim aşamaları nasıl?

“Aşamaları daha hızlı geçtiği keman öğretmeni tarafından belirtilmektedir.”

Çocuğunuzun gelişiminde keman öğretmenin rolü nedir?

“Karakter gelişimi, sosyal gelişimi, hırstan uzak bir kişilik geliştirmesi, kendine güven ve merak duygusunun pekiştirilmesi açısından olumlu bir rolü vardır.”

Destekleyici dersler (solfej, teori, tarih vb) alıyor musunuz?

“Haftada 1 gün solfej dersi (Konservatuar eğitim programına dâhil) ve ihtiyaç duyulan zamanlarda piyano öğretmeninden özel eşlik dersi.”

Yurt içi ve yurt dışı yarışmaları ve sınavları hakkında neler düşünüyorsunuz?

“Doğru yarışma ve uygun kategori seçilirse öğrenciye çok katkı sağlayacağını düşünüyoruz”.

Yurt dışı yarışma deneyiminiz nasıldı?

“Farklı insanlarla farklı kültürlerle karşılaşmak bu deneyimin en güzel anıydı. Nevâ'nın ilk katıldığı yarışmada derece alması ve özellikle de jüri üyelerinin ayrı ayrı beğenilerini ifade etmeleri teknik ve müzikalite ile ilgili övgülerde bulunmaları yarışmanın en mutlu edici yanıydı diyebilirim.”

Yurt içinde ilgi ve destekler neler?

“Senfoni Orkestralarının sınavlar açıp çocuk solistlere şans vermeleri.”

Şu anda içinde bulunduğunuz durumda süreci de dikkate alarak hangi sorunlardan bahsetmek istersiniz?

“Erken müzik eğitiminin anasınıfı yaşından itibaren Devlet Konservatuvarlarında başlamamasını sorun olarak görüyorum. Yarı zamanlı eğitiminde ders sayısı ve süresinin az olması, piyano eşlik dersi olmaması, yurtdışı yarışma ve masterclass ücretlerinin çok yüksek olması.”

Üstün yetenekli çocuk ailesi olarak yaşadıkları sorunlar, erken yaşta müzik eğitiminin başlayamaması,

Yarı zamanlı eğitimde ders sayı ve süresinin az olması, eşlik dersinin olmaması,

Yurt dışı masterclass ve yarışma ücretlerinin yüksek olması biçiminde sıralanmıştır.

Devletten ve devletin kurumlarından beklentileriniz neler?

“Üstün yetenekli çocuklar için fonlar ayrılması ve eğitimlerinin maddi ve manevi açıdan desteklenmesi.”

Çocuğunuzun geleceği üzerine beklentileriniz, dilek ve temennileriniz neler?

“İşini çok seven, ülkesini en iyi bir biçimde gururla temsil eden, kaliteli müzik yapan, bilgi ve birikimini aktarabilen iyi bir kemancı olmasını istiyoruz.”

Ailelere neler söylemek istersiniz? Ailenin çocuğuna, öğretmene karşı vazifeleri sizce neler?

“Doğru bir müzik eğitimi için kendi yaşam biçimlerini de düzenlemeleri gerektiğini ve bunun zaman zaman çok yıpratıcı olabileceğini belli bir disiplin ve sürekliliğin olması gerektiğini ve çok sabırlı olunması gerektiğini söylemek isterim.”

“Çocuğu değerlendirirken gerçekçi ve duygusallıktan uzak değerlendirmeler yapılmasının çok önemli olduğunun bilincinde olarak çocuğa yetenekten çok çabanın önemli olduğunun hissettirilmesi en büyük sorumluluklardan biridir diye düşünüyorum. Ayrıca teknolojik aletlerin kullanımının akılcı bir biçimde olması, değişik ilgi alanlarının desteklenmesi de çocuğa karşı sorumluluklar arasında sayılabilir.”

“Ailenin öğretmenlere karşı vazifesi ise işbirliğine açık olmak, yapılan uyarıları dikkate almak verilen ödev ve görevlerin yerine getirilebilmesi için uygun ortamı oluşturmaktır diyebilirim”

Son sözlerinizi almak isteriz.

“Müzikle dinleyici olarak ilgilenen bir aile olarak sadece çocukla empati kurmanın, onunla içten bir şekilde ilgilenmenin, araştırmanın ve birlikte öğrenmenin çocuğun her alandaki başarısında çok etkili olduğunu deneyimlediğimizi son söz olarak eklemek isteriz. Çalışmalarınızda başarılar diler teşekkür ederiz.”

Tartışma ve Sonuçlar

Ülkemiz konservatuvarlarının çoğu lisans düzeyinde eğitim öğretime başlamaktadırlar. Bu da maalesef birçok yetenekli ve hatta üstün yetenekli farklı öğrenen çocukların değerlendirilmemesine yol açmaktadır.

Aile ile yapılan görüşme sonucunda;

Çocuğun müziği ve diğer sanat dallarını sevmesinin ciddi ve yorucu bir çalgı eğitimine girmesinde büyük bir etki yaptığı anlaşılmaktadır. Yeteneğin çok küçük yaşlarda anlaşılacağı aile tarafından dile getirilmiştir. Buldukları ilde CAKA (Cihat Aşkın ve Küçük Arkadaşları) keman eğitimi projesinin olması ise büyük bir şans olarak görülmüş ve aile tarafından değerlendirilmiştir.

Çocuğun ve ailenin sanat eğitimi başlangıcında bazı imkânlara sahip olması yanında buldukları ilde yarı zamanlı bir konservatuvarın olmaması ise büyük bir engel olarak karşılına çıkmış ve il değiştirmek zorunda kalmışlardır. Ailenin ekonomik durumu ve iş hayatında zor da olsa yer değiştirme imkânı bulması önemlidir ama her aile aynı imkânlara sahip olamayabilir.

Çocuğun ve ailenin sanat eğitimi sürecinde doğru keman eğitimcileri ile buluşması, çocuğun bu eğitimcileri ve süreci sevmesi dikkat çekmektedir. Bununla birlikte yeni bir sosyal çevre, uyum çocuktan ziyade aileyi zorladığı anlaşılmıştır. Çocuğun hayatı ve yaşantısını henüz bir oyun olarak görmesi buna neden olarak gösterilebilir.

Çocuğun eğitim sürecine, gelişme çizgisine ve konser gibi sonuçlara bakıldığında nitelikli ve dünyaca tanınmış keman eğitimcilerinin başarısı hemen gözlenmektedir.

Yarı zamanlı eğitimde ders sayısı ve süresinin azlığı, piyano eşlik desteğinin olmaması, yurt dışı masterclas ve yarışma ücretlerinin yüksekliği aile tarafından en önemli sorunlar olarak dile getirilmektedir.

Harika çocuk yasasının aktifleşmesi, yurt dışı desteğin verilmesi, çocukla beraber yurt dışına gidebilme imkânlarının olması, yarışma olanakları sunulması, iyi enstrüman bulabilmede zorlukları aşılması, üstün yetenekli çocuklar için fonlar açılması, maddi ve manevi destekler ailenin devletten ve özel müteşebbislerden beklentileridir.

Ailenin; çocukla empati kurmanın, onunla ilgilenmenin, araştırmanın ve birlikte öğrenmenin önemine yönelik düşünceleri ise rehber olma özelliğindedir.

Bu bilgiler ışığında;

Devlet harika çocuk yasasını acilen aktifleştirmelidir.

Yetenekli çocuklar için fonlar açılmalıdır.

Sponsorları bilgilendirme toplantıları yapılmalıdır.

Ülke genelindeki tüm devlet orkestralarında her yıl düzenli olarak konser desteği verilmelidir.

Yarı zamanlı konservatuvar modelinin ülke genelindeki tüm konservatuvarlarda zorunlu hale gelmesi sağlanmalı ve bu okullara kadro desteği verilmelidir.

Konservatuvar eğitimcileri iki yılda bir ülke genelinde yetenek taraması yapılmalıdır.

Yurt dışı ders alma, konser verme, masterclass, atölye çalışmalarına katılma imkanları ve destekleri sağlanmalıdır.

Keman ve araç gereçlerine yönelik burslar verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Kaufmann, H. L. (2000). *Batı Müziğinden Küçük Öyküler*, Çev: M. Halim Spatar, İstanbul: Pencere Yayınları.
- Lavignac, A. (1939) *Musiki Terbiyesi*, Çev: Abdülhalik Derker, İstanbul: Kanaat Kitapevi.
- Say, A. (2005). *Müzik Öğretimi*, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Say, F. (2001). *Uçak Notları*, (3. baskı) Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Türkmen, E. F. (2016). *Müzik Eğitiminde Öğretim Yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Williams, L. (1998). *Çocuğunuzu Keşfedin*, İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Yalman, A. (2017). *Beş Bin Yıllık Kültürümüzün Sesi Müzik*, İstanbul: Seçil Ofset.